

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Φεβρουάριος 2012, Τεύχος 11

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- «Ενίσχυση των θεσμικών οργάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς»

Εκδηλώσεις

- «Σύγχρονες προκλήσεις στο δίκαιο της ελληνικής ιθαγένειας», ΕΒΕΑ, 21 Φεβρουαρίου 2012, ώρα 18:30
- Παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Χρυσόγονου, "Η 'Μεγάλη πορεία' προς την αποθέσμιση», ΕΣΗΕΑ, 2 Φεβρουαρίου 2012, ώρα 19:30

Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο

David Post, Καθηγητής Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Δικαίου του Διαδικτύου στο Πανεπιστήμιο Temple

Οι διαμαρτυρίες της περασμένης εβδομάδας αποτελούν ένα σημαντικό σταθμό στην ιστορία του διαδικτύου και της θέσης που κατέχει στην ανθρώπινη κοινωνία. Πριν από αρκετούς μήνες είχα γράψει, σε μια από τις κατά καιρούς εκρήξεις μου εναντίον των αποκρουστικών και αντισυνταγματικών χαρακτηριστικών των νομοθετημάτων για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας που επρόκειτο να ψηφισθούν (SOPA and Protect-IP), ότι αποτελούν σοβαρές απειλές για το διαδίκτυο και για την ελευθερία που απολαμβάνουμε στη χρήση του· και ότι αν υπήρχαν κάποιες ιδέες για τρόπους αντίστασης θα ήθελα να τις μάθω.

Εκείνο που είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό σχετικά με τα γεγονότα των τελευταίων ημερών – όπως το κλείσιμο της Wikipedia ως διαμαρτυρία και η έκκληση της Google, και η χιονοστιβάδα δημοσιότητας την οποία προκάλεσαν, δεν είναι μόνο ότι αυτά τα φρικτά νομοσχέδια έχουν πολύ μικρότερη πιθανότητα να ψηφισθούν από ό,τι είχαν πριν από μια εβδομάδα. Ούτε η προσωπική ικανοποίηση ότι συμμετείχα έστω και λίγο στο να κινητοποιηθεί ο κόσμος ενάντια στα νομοσχέδια, καθώς πιστεύω πως η επιστολή των καθηγητών Νομικής, που δημοσιοποιήσαμε πολύ νωρίς, συνέβαλε στο να εστιασθεί η προσοχή στα κρίσιμα ζητήματα και να συγκροτηθεί η αντίδραση σε αυτά. Το πιο ικανοποιητικό για εμένα είναι ότι βοηθήσαμε να γίνει μια στροφή προς μια κατεύθυνση που κατά τη γνώμη μου είναι η μόνη ελπίδα διαδικτύου για επιβίωση. Το διαδίκτυο είναι πολύ πιο εύθραυστο από ό,τι θεωρούν οι περισσότεροι· και για να επιβιώσει θα χρειαστεί μια μορφή πολιτικής συμμετοχής που δεν υπήρχε μέχρι τώρα.

Αυτό θα συμβεί όταν οι άνθρωποι αρχίσουν να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως πολίτες του νέου αυτού τύπου, αυτής της εικονικής κοινότητας. Και αυτό επειδή θα αρχίσουν να νοιάζονται, αφού αυτός ακριβώς είναι ο ρόλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

του πολίτη: οι πολίτες ενδιαφέρονται και έχουν έννομο συμφέρον να ενδιαφέρονται, ένα είδος αξίωσης να ενδιαφέρονται για τα γεγονότα και ειδικά για εκείνα που έχουν ιδιαίτερη νομική σημασία, ακόμη και αν αυτά συμβαίνουν κάπου μακριά, επειδή τους επηρεάζουν ως πολίτες ενός κοινού τύπου. Οι άνθρωποι μπορεί βέβαια να ενδιαφέρονται και για γεγονότα που αφορούν άλλους, με τους οποίους δεν τους συνδέει ο δεσμός της πολιτότητας – για τις πλημμύρες στο Πακιστάν, για τον πόλεμο στο Νταρφούρ και για την καταπίεση στο Ιράν – όμως ενδιαφέρονται για αυτά τα ζητήματα με ένα διαφορετικό τρόπο, ένα μη συμμετοχικό τρόπο. Το δεύτερο πράγμα που κάνουν οι πολίτες είναι να υπερασπίζονται τον τόπο τους όταν βρίσκεται υπό απειλή ή επίθεση.

Το έργο μας ως νομικών δεν είναι κυρίως να επιλύουμε τα δύσκολα προβλήματα που προκύπτουν από το Δίκαιο του διαδικτύου, αλλά να βοηθάμε τους άλλους να εστιάζουν την προσοχή τους στα ζητήματα αυτά. Πρέπει να βοηθήσουμε με κάποιο τρόπο τους ανθρώπους να θεωρούν τον εαυτό τους «πολίτη του διαδικτύου».

Όπως πολλές καλές ιδέες (και φαντάζομαι πολλές κακές επίσης), η ιδέα αυτή είναι εύκολο να γελοιοποιηθεί, ειδικά στις πιο γελοίες εκδοχές της. Πρέπει να αντισταθούμε στον πειρασμό. Ας ξεκαθαρίσω λοιπόν τι εννοώ χρησιμοποιώντας την έννοια του «πολίτη του διαδικτύου» (“netizens”). Δεν εννοώ ότι πρέπει να απελευθερωθούμε από τη μη εικονική πραγματικότητα, να αποκηρύξουμε την ιδιότητα του πολίτη των εθνικών κρατών-δεινόσαυρων που έχουμε κληρονομήσει και να αρχίσουμε να χτίζουμε τη νέα, διαδικτυωμένη Ιερουσαλήμ. Και δεν εννοώ ότι θα πρέπει να θεωρούμε τους εαυτούς μας «πολίτες του διαδικτύου» αντί για πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών (ή της Γαλλίας, της Βραζιλίας κ.λπ.).

Το να είναι κανείς «πολίτης του διαδικτύου» δεν σημαίνει αυτό. Σημαίνει ότι είμαστε όλοι πια μέλη μια παγκόσμιας κοινότητας, με ένα πολύ συγκεκριμένο και ειδικό κοινό συμφέρον στην υγεία και την ευημερία του δικτύου αυτού· και ότι θα πρέπει να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε και να συμπεριφερόμαστε αναλόγως. Όλοι επηρεαζόμαστε από κοινού και ισότιμα με τα άλλα μέρη της κοινότητας αυτής ως προς όσα διαδραματίζονται στο διαδίκτυο, αλλά και όσα συμβαίνουν σε αυτό. Έχουμε δικαίωμα, πιθανόν ακόμη και καθήκον, να βρίσκουμε τρόπους να συμμετέχουμε στη διαμόρφωση και τη διακυβέρνησή του, ώστε να παραμένει ζωντανό και ανοικτό όπως το επιθυμούμε (με όποια ερμηνεία δώσουμε συλλογικά στις έννοιες αυτές).

Η ίδια η ονομασία «πολίτης του διαδικτύου» (netizen) είναι ίσως απωθητική, δεν παύει όμως να αποτελεί μια σημαντική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η ‘αραβική άνοιξη’ σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

έννοια. Αν οι άνθρωποι δεν πιστέψουν πραγματικά ότι έχουν ένα συμφέρον σε αυτό το δημιούργημα, τότε είναι καταδικασμένο. Το αντίθετο δυστυχώς δεν ισχύει – το να ενδιαφέρονται οι άνθρωποι για την υγιή λειτουργία του διαδικτύου είναι απαραίτητη, όχι όμως και επαρκής προϋπόθεση για την υγιή εξέλιξή του. Και αυτό ακριβώς αφορούν τα γεγονότα της προηγούμενης εβδομάδας. Ξαφνικά εκατομμύρια άνθρωποι πήραν το διαδίκτυο σοβαρά, αντιμετωπίζοντάς το ως έναν τόπο που χρειάζεται υπεράσπιση, και κάποια άλλα εκατομμύρια ανθρώπων προσπάθησαν να καταλάβουν για ποιο λόγο οι πρώτοι ήταν τόσο θυμωμένοι. Αυτό από μόνο του δεν επιλύει το πρόβλημα – μπορεί όντως να ψηφισθεί κάποιος φρικτός νόμος στο μέλλον, είτε για το επίμαχο σήμερα ζήτημα είτε για κάποιο άλλο, με πιθανότητα να στραγγαλιστεί το μέσο του διαδικτύου. Τέθηκαν όμως τα θεμέλια για διαδικασίες που μπορούν να επιλύσουν τα προβλήματα και αυτό από μόνο του είναι κάτι πάρα πολύ καλό.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

πηγή: <http://volokh.com>

Η «αραβική άνοιξη» σέβεται τη Σαρία

Πέτρος Ι. Παραράς, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και Ομότιμος Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου

Μετά τα επαναστατικά κινήματα που εκδηλώθηκαν στη Βόρεια Αφρική, αρχές του 2011, και είχαν σαν αποτέλεσμα την ανατροπή του καθεστώτος Μουμπάρακ στην Αίγυπτο, αλλά και άλλων δικτατοριών στις χώρες του Μαγκρέμπ κυρίως, αρκετοί υποστήριξαν, ότι το κίνητρο των εξεγερθέντων ήταν, προεχόντως, η εγκαθίδρυση και εκεί μορφής δημοκρατικού πολιτεύματος, με κατοχύρωση ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων που μέχρι τότε στερούνταν, κατά το πλείστον, οι Άραβες-μουσουλμάνοι.

Κατά τη γνώμη αυτή, οι εξεγέρσεις οφείλονταν στο ότι οι πολυάνθρωπες αυτές κοινωνίες, αφενός επί πολλά έτη είχαν ζήσει σε καθεστώς δικτατορικό και, αφετέρου, διότι έτσι θα απεγκλωβίζοντο από κανόνες του ισλαμικού νόμου (είναι η λεγομένη Σαρία), οι οποίοι είναι ασύμβατοι με τα δικαιώματα του ανθρώπου δυτικού τύπου, όπως έχει ήδη κρίνει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με την απόφ. Refah Partisi κατά Τουρκίας (2003).

Όμως, έχει υποστηριχθεί και η γνώμη, ότι οι εξεγέρσεις αυτές των εξαθλιωμένων πληθυσμών οφείλονταν κυρίως στην πλήρη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η Άραβική άνοιξη» σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

οικονομική ανέχεια και την πείνα που μάστιζε τους πληθυσμούς αυτούς, οι οποίοι αποζητούσαν τώρα τη βελτίωση των όρων διαβίωσης. Δεν εφάνη δε ότι το άμεσο κίνητρο ήταν η ανάγκη σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, ιδίως δε των γυναικών, η θέση των οποίων είναι υποβαθμισμένη στο κείμενο της Σαρία, αν ληφθεί υπ' όψιν, π.χ., ότι ο ακρωτηριασμός των άκρων, σε περίπτωση κλοπής, ο λιθοβολισμός των γυναικών για απιστία ή η επιβολή θανατικής ποινής σε περίπτωση αλλαγής θρησκείας, είναι μερικοί από τους ισχύοντες κανόνες. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η δεύτερη αυτή γνώμη (Π. Παραράς, Συνταγματικός πολιτισμός και ΔτΑ, Αντ. Ν. Σάκκουλας) μάλλον επαληθεύεται από τις πολιτικές που εξήγγειλαν οι νέοι ηγέτες στα επιμέρους κράτη.

Ειδικότερα, στην Αίγυπτο, ενώ οι γυναίκες μάχονταν στο πλευρό των ανδρών κατά του Μουμπάρακ, η νέα τάξη πραγμάτων συρρικνώνει τα δικαιώματά τους: κατάργηση του δικαιώματός τους να ζητούν διαζύγιο, αναθεώρηση της συμμετοχής της Αιγύπτου σε διεθνείς συνθήκες για την προστασία των γυναικών, εμπόδια στη μόρφωσή τους (το 50% των γυναικών στην Αίγυπτο εξακολουθούν να μη γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση). Μεταδίδεται δε ότι εφόσον αναλάβουν την εξουσία οι «Αδελφοί Μουσουλμάνοι», θα υπάρξουν προσπάθειες για εκδίωξη των γυναικών από την πολιτική, ως και για γενικευμένη χρήση της ισλαμικής μαντίλας. Στο δε προετοιμαζόμενο Σύνταγμα δεν κατοχυρώνονται ανθρώπινα δικαιώματα, οι κόπτες μάλλον δεν θα εξασφαλίσουν θρησκευτική ελευθερία, ενώ, αντιθέτως, θα διατηρηθεί σε ισχύ το άρθρο 2 του παλαιού Συντάγματος που διακηρύσσει ότι η Σαρία είναι η κυρίαρχη νομοθετική βάση. Ο δε αντιπρόεδρος του κόμματος των «Αδελφών» Issam Al-Arian, διακηρύσσει ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι σεβαστά, μόνον εφόσον δεν αντιβαίνουν στον νόμο του Ισλάμ.

Στη Λιβύη, εντυπωσιάζει η δέσμευση των προσωρινών αρχών ότι η Σαρία θα αποτελέσει το θεμέλιο του νέου Συντάγματος και θα επιτρέπεται η πολυγαμία. Ο πρόεδρος του Μεταβατικού Συμβουλίου Αμπντελτζαλίλ δήλωσε ότι η Σαρία θα είναι το ανώτατο Σύνταγμα για κάθε μουσουλμάνο. Ξενίζει, λοιπόν, η αυτόθι αναμεταδιδόμενη δήλωση της εκπροσώπου εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κάθριν Αστον: «Περιμένουμε από τη νέα Λιβύη να βασιστεί στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στις δημοκρατικές αρχές»! Μα είχε κάποια ένδειξη από το παρελθόν ότι οι μουσουλμανικές κοινωνίες και οι πολιτικοί προϊστάμενοί τους θα άρχιζαν κάποτε να εφαρμόζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου, όπως αυτά ισχύουν για όλη την Ευρώπη και καταγράφονται μέσα στην ΕΣΔΑ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά για την Τυνησία. Στις εκλογές για Συντακτική Συνέλευση της 23/10/2011 υπερίσχυσε το ισλαμικό κόμμα Eppahda, ο δε Ali Mezghani, καθηγητής Νομικής, προτρέπει τους εκλεγμένους στη Συνέλευση να συντάξουν Σύνταγμα που να μην προβλέπει την πολυγαμία, να απαγορεύει τον ακρωτηριασμό του χεριού ή τον λιθοβολισμό της γυναίκας. Οι ηγέτες του κόμματος αυτού έχουν δεσμευθεί να καθιερώσουν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, στις θέσεις εργασίας, ακόμη και την ελευθερία των γυναικών να επιλέξουν ή όχι την ισλαμική ενδυμασία. Αν πραγματοποιηθούν οι παραιτήσεις αυτές, η Τυνησία θα αποτελέσει την πρώτη αραβική «δημοκρατία», με την δυτικοευρωπαϊκή έννοια του όρου.

Τα εκτεθέντα παραδείγματα δεν άγουν βέβαια σε ψόγο αυτών στα οποία πιστεύουν οι μουσουλμάνοι ούτε και των κειμένων που τους τα επιβάλλουν. Άλλωστε, ο ισλαμικός κόσμος, έχοντας πολιτισμική ιδιαιτερότητα που οφείλουμε να σεβόμαστε (ο ν. 3520/2006 κύρωσε τη Διεθνή Σύμβαση που προστατεύει την πολυμορφία των πολιτισμικών εκφράσεων), ουδέποτε είχε δεχθεί την οικουμενικότητα των δικαιωμάτων του ανθρώπου δυτικού τύπου. Δεν εξεγέρθηκαν, λοιπόν, οι Άραβες-μουσουλμάνοι για να καταργήσουν τη Σαρία και να εφαρμόσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα της Δύσης, ούτε όμως και αυτά μπορούν να τους επιβληθούν έξωθεν (...), διότι πρέπει να σεβόμαστε ό,τι αποτελεί περιεχόμενο του δικού τους πολιτισμού. Άλλο είναι το ζήτημα ότι ορισμένοι εκ των ισλαμιστών (οι ριζοσπάστες σαλαφιστές) θέλουν να προωθήσουν τα δικά τους πιστεύω στον δυτικό κόσμο.

πηγή: Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 13/1/2012

Κρατικοποιημένα κόμματα

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η λειτουργία των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα αντανακλά τις παθογένειες του κοινωνικού σχηματισμού, του πολιτικού συστήματος και των διοικητικών μηχανισμών. Τα πολιτικά κόμματα, ιδίως τα κόμματα εξουσίας (αλλά όχι μόνο), λειτούργησαν τις τελευταίες δεκαετίες κατά τρόπο που ενίσχυε ολοένα και περισσότερο την (αλληλ)εξάρτησή τους αφενός με το κράτος και αφετέρου με συγκεκριμένα κέντρα οικονομικής ισχύος. Ταυτόχρονα, τόσο το κράτος όσο και ιδιωτικά κέντρα εξουσίας τελούσαν σε άρρηκτη σχέση με την πολιτική τάξη, γεγονός που αναδείχθηκε κυρίως με την

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η Άραβική άνοιξη» σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

αποκάλυψη σειράς σκανδάλων διαφθοράς ή υπόγειων, οριακής νομιμότητας συναλλαγών, που με ελάχιστες εξαιρέσεις παρέμειναν ανεξιχνίαστα και ατιμώρητα.

Αν στην κλασική θεωρία των πολιτικών κομμάτων έχει υποστηριχθεί ότι συνιστούν το ενδιάμεσο, διαμεσολαβητικό πεδίο μεταξύ κράτους και κοινωνίας, στην ελληνική περίπτωση ο ρόλος αυτός σταδιακά διολίσθησε στη μεσολάβηση μεταξύ κράτους και κέντρων οικονομικής ισχύος, σε μια τριγωνική σχέση η οποία διασφάλιζε την απομύζηση του κράτους προς όφελος μιας κρατικοδίαιτης, εσωστρεφούς οικονομίας και την αναπαραγωγή παρασιτικών κομματικών μηχανισμών. Όσα εγχειρήματα έγιναν για την ανατροπή αυτής της «οργάνωσης συμφερόντων» κατέληξαν στο κενό. Όσοι παραβίασαν τους άγραφους κανόνες αυτού του πολιτικού-οικονομικού παιχνιδιού τέθηκαν εκτός των τειχών. Η ανανέωση προσώπων και κομμάτων καθ' όλη τη μεταπολιτευτική περίοδο υπήρξε ψευδεπίγραφη, οδηγώντας στη συγκέντρωση επιρροής σε μηχανισμούς με σταδιακά συρρικνούμενη λογοδοσία και νομιμοποίηση.

Η εξάπλωση της δημοσιονομικής κρίσης, η εφιαλτική εκτίναξη της ανεργίας και των αλληλένδετων φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού και εγκληματικότητας, ιδίως όμως η υπαγωγή της χώρας σε καθεστώς αυστηρής επιτήρησης από τους δανειστές της, διέρρηξαν τον τρόπο λειτουργίας του κρατικού-κομματικού-οικονομικού πλέγματος εξουσίας. Το εύκολο θύμα ήταν κατ' αρχάς η (ήδη πριν από την κρίση) απαξιωμένη πολιτική τάξη, που αποδείχθηκε ανεπαρκής και αναποτελεσματική σε όλες τις φάσεις της κρίσης, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Από την άλλη πλευρά, η αδυναμία διαχείρισης πελατειακών συμφερόντων και αιτημάτων εν μέσω δημοσιονομικής κατάρρευσης είχε ως συνέπεια να κλονιστεί συνολικά το μεταπολιτευτικό μοντέλο άρθρωσης των σχέσεων πολιτικής εξουσίας, οικονομικής (υπ)ανάπτυξης και κοινωνικής αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο αυτό, τα σημερινά πολιτικά κόμματα είναι καταδικασμένα ή να αλλάξουν ή να διαλυθούν, εν μέσω της γενικευμένης απαξίωσης και της αδιαφορίας για το δήθεν ιδεολογικό φορτίο και τα «γκρεμισμένα σύμβολα» που ενσωματώνουν. Δεν προκαλεί λοιπόν εντύπωση που οι πολίτες αναζητούν το νέο, στρέφοντας την πλάτη στα παλαιά κόμματα.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 24/1/2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Η δικαστική ανεξαρτησία

Κώστας Χρυσόγονος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η υπόθεση των οικονομικών εισαγγελιών και της δίωξης κατά του πρώην γενικού γραμματέα του υπουργείου Οικονομικών κυριάρχησε στην επικαιρότητα τις πρώτες μέρες του 2012. Ανεξάρτητα από τα πραγματικά περιστατικά της, που παραμένουν ακόμη αδιευκρίνιστα, η υπόθεση θέτει και πάλι επί τάπητος το μείζον θεσμικό πρόβλημα της δικαστικής ανεξαρτησίας.

Η δικαστική ανεξαρτησία δεν είναι επαρκώς κατοχυρωμένη απέναντι στην εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Το ουσιαστικό πρόβλημα εντοπίζεται στον ραγδαίο πολλαπλασιασμό, με νομοθετικές ρυθμίσεις, των θέσεων των αντιπροέδρων των ανώτατων δικαστηρίων, χωρίς καμία αντιστοίχιση προς τις λειτουργικές ανάγκες των τελευταίων. Έτσι σήμερα το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει φθάσει να διαθέτει δέκα θέσεις αντιπροέδρων, ενώ τα τμήματά του δεν είναι περισσότερα από έξι. Πλήθος θέσεων αντιπροέδρων υφίσταται και στον Άρειο Πάγο και στο Ελεγκτικό Συνέδριο και εκεί καθ' υπέρβαση του αριθμού των τμημάτων. Είναι φανερό ότι με τις νομοθετικές αυτές μεθοδεύσεις παρέχονται εξ αντικειμένου κίνητρα σε σημαντικό αριθμό μελών των ανώτατων δικαστηρίων, να γίνονται με τη συμπεριφορά τους αρεστά στην εκάστοτε κυβέρνηση, ώστε να έχουν αυξημένες πιθανότητες επιλογής σε κάποια από τις θέσεις αντιπροέδρων, οι οποίες κενώνονται (ή δημιουργούνται) ανελλιπώς κατ' έτος, υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις. Αν λοιπόν θέλουμε ανεξάρτητη Δικαιοσύνη, θα έπρεπε να καταργηθούν όλες οι θέσεις αντιπροέδρων στα ανώτατα δικαστήρια, εκτός από μία για το καθένα, έτσι ώστε ο/η αντιπρόεδρος να είναι αυτό που υποδηλώνει ο όρος, δηλ. αναπληρωτής του/της προέδρου. Τα τμήματα των δικαστηρίων αυτών θα μπορούσαν να προεδρεύονται από το αρχαιότερο μέλος τους.

Η δικαστική ανεξαρτησία δεν είναι όμως επαρκώς κατοχυρωμένη ούτε και προς τα μέσα, απέναντι σε πιέσεις και παρεμβάσεις προερχόμενες από ανώτατους δικαστές ή εισαγγελείς. Το άρθρο 90 του Συντάγματος αναθέτει στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο και τελικά στην ολομέλεια του οικείου ανώτατου δικαστηρίου την κρίση για όλες τις υπηρεσιακές μεταβολές των δικαστών και εισαγγελέων. Η εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων στην πράξη έχει αποδειχθεί ότι, χωρίς να διασφαλίζει την αξιοκρατία, οδηγεί στον ασφυκτικό έλεγχο της δικαιοδοτικής συμπεριφοράς των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών από τα μέλη του

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

οικείου ανώτατου δικαστηρίου. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ στην πολιτική και ποινική Δικαιοσύνη, όπου ιδίως οι μεταθέσεις και τοποθετήσεις συχνά συνεπάγονται μείζονα αναστάτωση στην προσωπική και οικογενειακή ζωή του κρινόμενου.

Θα ήταν επομένως χρήσιμη η αναθεώρηση των παραπάνω συνταγματικών διατάξεων, κατά τρόπο ώστε να δοθεί στον κοινό νομοθέτη, ενδεχομένως με ειδικές προϋποθέσεις, η δυνατότητα να θεσπίσει ένα, δεσμευτικό για τα κρίνοντα όργανα, σύστημα αντικειμενικών κριτηρίων τουλάχιστον για τις τοποθετήσεις, μεταθέσεις και αποσπάσεις δικαστών και εισαγγελέων. Εναλλακτικά θα μπορούσε να σκεφθεί κανείς και το ενδεχόμενο οι κενές θέσεις να προκηρύσσονται ανά εφετειακή περιφέρεια και να ισχύει το αμετάθετο μεταξύ των περιφερειών εκείνων έως και τον βαθμό του προέδρου εφετών. Λύσεις συνεπώς θα μπορούσαν νομικά να δοθούν. Εκείνο που φαίνεται να λείπει είναι η πολιτική βούληση.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 9/1/2012

Διαρχία και διαδοχή

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Στην ελληνική πολιτική η λέξη διαρχία εμφανίζεται για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 1996, μετά την παραίτηση για λόγους υγείας του Ανδρέα Παπανδρέου από την πρωθυπουργία αλλά όχι και από την προεδρία του ΠΑΣΟΚ και τον διορισμό ως πρωθυπουργού του Κώστα Σημίτη, ύστερα από πρόταση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 2 Συντ. Στο συνέδριο για τη διαδοχή του Ανδρέα Παπανδρέου, που διεξήχθη τον Ιούνιο του 1996, ετέθη εκ νέου θέμα διαρχίας, αλλά επικράτησαν οι «καθαρές λύσεις» και νέος αρχηγός του ΠΑΣΟΚ αναδείχθηκε ο Κώστας Σημίτης, με τον οποίο το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 1996.

Οκτώ χρόνια μετά και έναν μήνα πριν από τις εκλογές του 2004 ο Κώστας Σημίτης, ο οποίος ενδιάμεσως είχε κερδίσει και τις εκλογές του 2000, έδωσε, με μια καθαρά προσωπική του απόφαση, το «δαχτυλίδι της διαδοχής» στον Γιώργο Παπανδρέου, ο οποίος εκλέχθηκε με τη διαδικασία των ενδοκομματικών εκλογών και χωρίς αντίπαλο νέος αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, ενώ πρωθυπουργός παρέμεινε ο Κώστας Σημίτης. Κατά την ορθότερη άποψη, η παραμονή του Κώστα Σημίτη στην πρωθυπουργία δεν δημιούργησε συνταγματικό πρόβλημα (βλ. τη μελέτη του Ξ. Κοντιάδη στο περιοδικό

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μια εβδομάδα σταθμός για το διαδίκτυο», David Post
- «Η 'αραβική άνοιξη' σέβεται τη Σαρία», Πέτρος Παραράς
- «Κρατικοποιημένα κόμματα», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Η δικαστική ανεξαρτησία», Κώστας Χρυσόγονος
- «Διαρχία και διαδοχή», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- «Ενίσχυση των θεσμικών οργάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς»

«Δικαιώματα του Ανθρώπου», τευχ. 24, 2004), υποστηρίχθηκαν όμως και αντίθετες απόψεις.

Κατά τη γνώμη μου, η διαρχία σε οποιαδήποτε μορφή και διάρκεια δεν προσκρούει στο ισχύον Σύνταγμα, το οποίο δεν ταυτίζει την ιδιότητα του αρχηγού του κόμματος με την ιδιότητα του πρωθυπουργού ή του υποψήφιου πρωθυπουργού. Συνεπώς η πρόταση του Γιώργου Παπανδρέου να κατέλθει το ΠΑΣΟΚ στις προσεχείς εκλογές με επικεφαλής άλλον υποψήφιο πρωθυπουργό δεν συναντά συνταγματικά εμπόδια. Το πώς θα αναδειχτεί ο υποψήφιος πρωθυπουργός είναι εσωτερικό θέμα του ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι πάντως συνταγματικά απαραίτητο να αναδειχτεί από την Κοινοβουλευτική Ομάδα ή μόνον από αυτήν, αν και υπό τις παρούσες συνθήκες ρευστοποίησης της βάσης του ΠΑΣΟΚ η Κοινοβουλευτική του Ομάδα είναι η μόνη συγκροτημένη πολιτική δύναμη που διαθέτει.

Αν μετά τις εκλογές δεν υπάρξει αυτοδύναμη μονοκομματική πλειοψηφία, όπως είναι και το πιο πιθανό, ο υποψήφιος πρωθυπουργός του ΠΑΣΟΚ θα είναι και ο εκπρόσωπος του κόμματος κατά τη διαδικασία των διερευνητικών εντολών, αν και τυπικά θα πρέπει να υποδειχτεί στη θέση αυτήν από τον αρχηγό του κόμματος. Υπό προϋποθέσεις η πρόταση αυτή μπορεί να εξασφαλίσει τουλάχιστον την επιβίωση του ΠΑΣΟΚ, κάτι που δεν είναι πλέον αυτονόητο. Στην πολιτική, όπως και στη ζωή, ισχύει το *primum vivere*. Μετά τις εκλογές το ΠΑΣΟΚ θα έχει την άνεση χρόνου να αναδείξει τον νέο αρχηγό του μέσα από μια ουσιαστική πολιτική διαδικασία.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 11/1/2012

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- «Ενίσχυση των θεσμικών οργάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς»

Συνεχίζονται οι δράσεις του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου για την καταπολέμηση της διαφθοράς στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Συγκεκριμένα, ανέλαβε να υλοποιήσει νέο έργο διάρκειας 18 μηνών στη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- «Ενίσχυση των θεσμικών οργάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς»

Εκδηλώσεις

- «Σύγχρονες προκλήσεις στο δίκαιο της ελληνικής ιθαγένειας», ΕΒΕΑ, 21 Φεβρουαρίου 2012, ώρα 18:30
- Παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Χρυσόγονου, "Η 'Μεγάλη πορεία' προς την αποθέσμιση», ΕΣΗΕΑ, 2 Φεβρουαρίου 2012, ώρα 19:30

Βοσνία-Ερζεγοβίνη, με αντικείμενο την ανάπτυξη των αναγκαίων θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Ειδικότερα, το έργο περιλαμβάνει:

- α) την τεχνική υποστήριξη για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων της Αρχής κατά της Διαφθοράς, ώστε να μπορέσει να εκπληρώσει την αποστολή και τους στόχους της,
- β) τη βελτίωση των μηχανισμών καταπολέμησης της διαφθοράς και των μηχανισμών συνεργασίας των αρμόδιων φορέων σε όλα τα διοικητικά,
- γ) την ενίσχυση των δυνατοτήτων των δημόσιων φορέων και των αρχών επιβολής του νόμου για την πρόληψη της διαφθοράς, μέσω της εκπαίδευσής τους.

Εκδηλώσεις

- Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου και ο Όμιλος «Αριστόβουλος Μάνεσης» διοργανώνουν εκδήλωση-συζήτηση με θέμα: «**Σύγχρονες προκλήσεις στο δίκαιο της ελληνικής ιθαγένειας**», την Τρίτη 21 Φεβρουαρίου 2012 και ώρα 18:30, στο Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (Ακαδημίας 7 – 8^{ος} όροφος).

Ομιλητές:

Απόστολος Γεωργιάδης, Ομότιμος Καθηγητής, πρώην Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών

Ζωή Παπασιώπη-Πασιά, Καθηγήτρια Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χρήστος Ροζάκης, Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, πρώην Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Βασίλειος Σκουρής, Πρόεδρος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Την εκδήλωση θα συντονίσει ο Αντώνης Μανιτάκης, Ομότιμος Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

- Οι εκδόσεις Επίκεντρο διοργανώνουν εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Χρυσόγονου, "Η

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εκδηλώσεις

- Παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Χρυσόγονου, "Η 'Μεγάλη πορεία' προς την αποθέσμιση», ΕΣΗΕΑ, Πέμπτη 2 Φεβρουαρίου 2012, ώρα 19:30

'Μεγάλη πορεία' προς την αποθέσμιση. Ο εκφεουδαρχισμός του ελληνικού πολιτικού συστήματος", την Πέμπτη 2 Φεβρουαρίου 2012 και ώρα 19:30 στην ΕΣΗΕΑ (Ακαδημίας 20).

Το βιβλίο παρουσιάζουν οι:

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Α.-Ι. Δ. Μεταξάς, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

και ο συγγραφέας **Κώστας Χρυσόγονος**, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr